

Keskkonnaministri määruse
„Keskkonnaministri 13. detsembri 2006. a määruse nr 73
„Kanakulli püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” muutmine” eelnõu

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Vastavalt looduskaitseaduse (edaspidi *LKS*) § 10 lõikele 2 kehtestab keskkonnaminister kaitsealuste liikide püsielupaikade piirid ja kaitsekorra. Eelnõukohase määrusega võetakse püsielupaikadena kaitse alla 13 väljaspool kaitstavaid alasid asuvat kanakulli (*Accipiter gentilis*) elupaika, muudetakse ühe olemasoleva püsielupaiga piire ja täpsustatakse kaitsekorda.

Eesti Ornitoloogiaühing (edaspidi *EOÜ*) tegi 20.03.2009 Keskkonnaministeeriumile *LKS* § 8 lõike 2 kohase ettepaneku võtta *LKS* § 10 lõike 2 tähenduses püsielupaikadena kaitse alla 16 kanakulli elupaika ning täpsustada kahe keskkonnaministri 13.12.2006 määrusega nr 73 „Kanakulli püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” (edaspidi nimetatud *määrus nr 73*) kaitse alla võetud kanakulli püsielupaiga piire ja kaitsekorda. Keskkonnaministeerium edastas ettepaneku 14.04.2009 kirjaga nr 16-1/8860 Keskkonnaametile menetlusse võtmiseks. Keskkonnaamet korraldas vastavalt *LKS* § 8 lõikele 3 ettepanekus nimetatud loodusobjektide kaitse alla võtmise põhjendatuse ja kavandatud piirangute otstarbekuse ekspertiisi (edaspidi *ekspertiis*), mille koostasid 2009. a septembris ja oktoobris Keskkonnaameti looduskaitsebioloogid Monika Laurits-Arro, Rein Nellis, Toomas Hirse, Indrek Tammekänd ja Priit Voolaid.

Ettepanekus nimetatud **Koiva** püsielupaik on arvatud Koiva-Mustjõe maastikukaitseala koosseisu. **Kanaküla** püsielupaiga moodustamine ei ole ekspertiisi kohaselt enam põhjendatud, kuna vahetult enne kaitse alla võtmise ettepaneku esitamist hävitati pesamets lageraiega. Seetõttu on Koiva ja Kanaküla püsielupaikade kaitse alla võtmine jäetud algatamata ning nimetatud püsielupaikade ettepanekukohased piirid on keskkonnaregistrist kustutatud. **Lükkä** projekteeritav püsielupaik liidetakse Keretü looduskaitseala sihtkaitsevööndisse (vastavad menetlusdokumendid on Keskkonnaamet esitanud kaitse alla võtmise menetluse algatamiseks Keskkonnaministeeriumisse 14.01.2015 kirjaga nr 15-2.1/15/722).

Määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti looduskaitse osakonna liigikaitse peaspetsialist Madli Linder (tel 730 2256, e-post Madli.Linder@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti üldosakonna jurist Kristiin Jääger (tel 680 7424, e-post Kristiin.Jaager@keskkonnaamet.ee).

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2.1. Püsielupaikade kaitse alla võtmise eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Vastavalt määruse nr 73 §-le 1 on kanakulli **püsielupaikade kaitse alla võtmise eesmärgiks** Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määruse nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu” § 8 lõike 2 punkti 15 kohaselt II kaitsekategooriasse kuuluva liigi kanakulli **soodsa seisundi tagamine väljaspool kaitsealasil asuvate elupaikade kaitse alla võtmise kaudu**. Vastavalt *LKS* § 3 lõikele 2 loetakse liigi seisund soodsaks, kui selle asurkonna arvukus näitab, et liik säilib kaugemas tulevikus oma looduslike elupaikade või kasvukohtade elujõulise koostisosana, kui liigi looduslik levila ei kahane ning liigi asurkondade pikaajaliseks säilimiseks on praegu ja tõenäoliselt ka edaspidi olemas piisavalt suur elupaik.

Eesti kanakulliasurkond on ebasoodsas seisundis, sest ehkki kanakulli arvukus on viimaste aastate jooksul stabiliseerunud, on tegemist vähearvuka liigiga, kelle arvukus hiljuti väga kiiresti langes. Praegune arvukushinnang 300–500 paari on sama suur kui vahetult pärast nn kullisõja lõppu ning keskkonnamürkide mõju ajal (1970. aastad). Veel paarkümmend aastat tagasi oli kanakulli arvukus

kaks korda kõrgem.¹ Seetõttu kuulub see röövlind II kaitsekategooria linnuliikide hulka. Eesti ohustatud liikide punases nimestikus kuulub ta ohulähedaste liikide kategooriasse (2008. a hinnang).

Et tagada kanakulli säilimine koosluse elujõulise koostisosana ning viia asurkond taastumisele, tuleb eelkõige peatada kanakulli elupaikade hävimine, sest elupaikade olemasolu on esmane liigi esinemise ja loodusliku levila säilimise nõue. Lõhmuse (2001. a) hinnangul peaks kanakulli soodsa seisundi saavutamiseks ja elujõulise asurkonna säilimiseks kaitstavatel aladel paiknema vähemalt 100 asustatud pesapaika ehk et kaitstavatel aladel peaks pesitsema vähemalt 100 paari kanakulle. See kriteerium ei ole aga täidetud – piisav kaitse sihtkaitsevööndite kujul on tagatud vaid umbes 60 paari pesapaigale. Kuna Eestis on kanakulliasurkonnast kaitstud vaid umbes 12–20% paari pesapaigad ning ülejäänud pesad on raieintensiivsuse suurenemise tõttu hävimisohus, on pesapaikade hävinemine Eesti kanakullipopulatsiooni jaoks peamine ohutegur. Et luua eeldus liigi arvukuse kasvuks, tuleb jätkata pesapaikade kaitse alla võtmist püsielupaikadena või kaitsealade koosseisus, seejuures jätkuvalt kaitstes ja säilitades ka neid pesapaiku, kus kanakull on pesitsenud, kuid mis on mõneks ajaks jäänud asustamata, ehkki pesitsustingimused on säilinud sobivana (nagu tehakse ka näiteks must-toonekure ja suur-konnakotka puhul). See võimaldab naasta sobivasse pesitsuspiistusse neil isendeil, kes pesitsevad läheduses varupesades; sageli on sellised varupesad teadmata ja/või kaitseta. Teiseks võimaldab vakantseid, kuid kanakullile sobivaid pesapaiku (mida näitab pesa olemasolu või sobivate pesitsustingimuste säilimine) taasasustada arvukuse kasvades lisanduvatel isenditel, sest soodsa seisundi ja pikaajaliste kaitse-eesmärkide saavutamiseks peaks arvukus taastuma languse-eelsele tasemele.¹

Loodusobjekti kaitse alla võtmise eeldused LKS § 7 tähenduses ning viimaste vastavus kaitse eesmärgile on seega täidetud järgmiselt. Kanakulli kaitse eesmärgi ehk soodsa seisundi saavutamiseks on vaja tagada tema elupaikade säilimine. Kanakulli kui II kaitsekategooriasse kuuluva ohualti ja vähearvuka liigi 50% teadaolevate elupaikade kaitse tuleb LKS § 48 lõike 2 kohaselt tagada kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega lähtuvalt elupaikade esinduslikkusest, kuid praeguse seisuga ei ole nimetatud nõue täidetud.

2.2. Püsielupaikade kaitse alla võtmise otstarbekus

06.09.2012 seisuga asub 373 keskkonnaregistrisse kantud kanakulli pesast määruse nr 73 alusel moodustatud 48 kanakulli püsielupaigas kokku 70 registriobjekti (kõik sihtkaitsevööndis), teiste liikide kaitseks moodustatud püsielupaikades 30 objekti (sihtkaitsevööndis 16, piiranguvööndis 14), kaitsealadel 91 objekti (reservaadis ja sihtkaitsevööndis 62; piiranguvööndis 29), hoiualadel 10 objekti ning kohalike kaitstavate objektide piiranguvööndis 4 objekti. Väljaspool kaitsvaid alasid on 168 objekti. Seega asub kaitstavatel aladel kokku 205 registriobjekti ehk 55% kõigist kanakulliga seotud registriobjektidest, kuid piisavat kaitset tagavatel reservaadi või sihtkaitsevööndi režiimiga aladel asub neist vaid 132 registriobjekti, mis moodustab 35% registriobjektidest.¹

Kuna keskkonnaregistri kirjade arv (373) sisaldab lisaks pesadele ka liigi üksikvaatluseid (hinnanguliselt umbes 5%), võib eeldada, et keskkonnaregistri kannetes on tegelikke pesi umbes 355. Kuna ühe kanakullipaari pesapaigas asub tavaliselt mitu pesa (neist igäüks on iseseisev registreeritud punktobjekt), ei ole pesade arv sama, mis pesitsevate paaride pesapaikade arv. Ühelt pesitsusterritooriumilt on registrisse kantud keskmiselt 2,1 pesa, seega on registrisse kantud pesapaikade arv umbes 170. Võttes arvesse eeltoodud kaitstud ja kaitseta registriobjektide vahelist suhet, on Eestis piisavalt kaitstud umbes 35% teadaolevatest pesapaikadest, ehk umbes 60 paari pesapaikades olevad pesad. Asurkonnast moodustab see 12–20%.¹

LKS § 48 lõike 2 kohaselt tuleb II kaitsekategooria liikide teadaolevatest elupaikadest kaitse alla võtta vähemalt 50% lähtuvalt alade esinduslikkusest. Ekspertiisi kohaselt on kaitse alla võetavad püsielupaigad esinduslikud. 13 uue püsielupaiga lisandumisel tõuseb kaitstud pesapaikade hulk umbes 73-ni, mis tähendab, et asurkonna kaitstud suureneb hinnanguliselt 15–24%-ni kanakullipaaride arvust.

¹ Väli, Ü., Tuule, A. Kanakulli (*Accipiter gentilis*) kaitse tegevuskava. Eelnõu, 14.02.2013 versioon.

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Kaitstava loodusobjekti tüübiks on 13 eelnõu kohaselt kaitse alla võetava ja ühe muudetavate piiridega loodusobjekti puhul valitud püsielupaik alljärgnevalt toodud põhjustel. Kaitse alla võetavad objektid on suhteliselt väikse pindalaga ja keskkonnaregistri kohaselt ei ole kõnesolevate loodusobjektide aladel nii palju teisi loodusväärtusi, et oleks põhjendatud või vajalik kaitseala loomine. Samas on kanakulli kaitse seisukohalt tegemist väga oluliste aladega ehk tema elupaikadega. Püsielupaiga tüübi valiku korral on võimalik kohaldada optimaalse suurusega alal just kanakulli kaitseks vajalikke ja kohaseid piiranguid (nt raiepiiranguid piiranguvööndis 1. märtsist 31. augustini ehk kanakulli pesitsusajal) ning lubada tema kaitseks vajalikke tegevusi (nt pesitsusvälisel perioodil sihtkaitsevööndis alusmetsa, järelkasvu ja puistu teise rinde harvendamist), mida nt hoiuala regulatsioon ei võimalda.

2.4. Püsielupaikade välis- ja vööndite piirid

2.4.1. Püsielupaikade piiritlemise üldpõhimõtted

Kanakull eelistab pesitsemiseks okaspuuenamusega vanametsaalasid (üle 60 aasta vanuseid puustuid). Kanakulli pesapaikade kaitseks on soovitatud säilitada pesa ümber vähemalt 100 m raadiusega majandustegevusest puutumata ala. Pesast 100 kuni 300 m kaugusel soovitatakse majandada metsa püsimetsana, jättes kasvama sobivad pesapuud². Püsielupaikade piirid arutati läbi ettepaneku esitanud EOÜ ekspertide ja Keskkonnaameti spetsialistide (sh ekspertiisi koostajate) (edaspidi nimetatud koos *ekspertid*) 14.08.2009 toimunud ühisel arutelul, kus mh pandi paika püsielupaikade piiritlemise põhimõtted. Eelnõukohased kanakulli püsielupaigad on piiritletud kanakulli elupaiganõudlusest ja kokkulepitud põhimõtetest lähtuvalt. Sihtkaitsevöönditesse on arvatud mitmekesise struktuuriga vanametsamassiivid, välja on jäetud noorendikud, raiesmikud, monokultuurid ja lagedad mittemetsakooslused. Piiranguvöönd on sihtkaitsevööndile lisatud aladel, kus see on puhvrina vajalik pesametsa kaitseks ja ajaliste raiepiirangute kaudu pesitsusaegsete häiringute vähendamiseks. Seejuures on piiritlemisel arvestatud iga ala ümbritseva maastiku ja koosluse eripäradega: pesa ümbritseva metsa vanusestruktuuri, kvaliteetse elupaiga ulatuse, pesapaika ümbritsevate kõlvikute, püsielupaiga piiritlemiseks vajalike orientiiride olemasolu või nende puudumisega jne. Sellest tulenevalt on püsielupaikade tsoneering ning sihtkaitsevööndite ja piiranguvööndite ulatus erinev. Piiritlemisel on võimalusel kasutatud looduses hästi jälgitavaid ning aluskaartidel kajastuvaid piire. Vööndite optimaalse ulatuse määramiseks ja/või erineva vanusega metsaeraldiste piiritlemiseks erinevatesse vöönditesse või püsielupaigast välja, on kasutatud ka metsaeraldiste piiridest tuletatud mõttelisi sirgeid.

Püsielupaikade piirid viidi 2015. a märtsis vastavusse muutunud alusandmestikuga, võttes aluseks keskkonnaregistri andmete 18.03.2015 seisu, ETAK-i (Eesti topograafiline andmekogu) 2015. a seisu, katastriüksuste piirid seisuga jaanuar 2015, ortofotod, metsaregistri 2015. a märtsi seisu. Ajakohastamise tulemusena olulisi ega sisulisi muudatusi piirides ei toimunud.

2.4.2. Püsielupaikade piiride kirjeldused ja põhjendused

2.4.2.1. Kobru

Asukoht: Harjumaa, Padise vald, Kobru küla.

Püsielupaigas olev kanakulli pesa on keskkonnaregistrisse kantud 2005. a vaatluse põhjal. 2010. a oli territoorium kanakulli poolt asustatud, kuid pesitsus ebaõnnestus.

Sihtkaitsevööndisse on arvatud kanakulli pesa ümbritsev pesitsemiseks sobiv säilinud metsaala ja piiranguvööndisse metsamaa, kus elupaiga terviklikkuse ja häirimise mõju vähendamiseks on vaja suunata metsa majandamist. Püsielupaika ümbritsevad noored metsad ei ole ala koosseisu hõlmatud,

² Väli, Ü. 2005. 11 kaitsealust lindu. Elupaigad ja nende kaitse. Hirundo Supplementum 8: 34–43.

sest ekspertide hinnangul tagab püsielupaiga suurus siin pesapaiga piisava kaitse. Ekspertiisi käigus ega hiljem püsielupaiga ettepanekukohastes piirides olulisi muudatusi ei ole tehtud. Ekspertide hinnangul tagab püsielupaiga suurus pesapaiga piisava kaitse.

Lõplik püsielupaiga sihtkaitsevööndi idapiir kulgeb mööda tee ning lääne- ja kagupiir mööda sihtide sihtkaitsevööndi-poolseid servasid. Lõuna-edelapiiriks on katastriüksuste piir. Põhjapiiriks on metsaeraldistest tuletatud mõtteline sirge käänupunktide vahel, mille koordinaadid on [redacted]. Piiranguvööndi idapiir kulgeb mööda püsielupaiga-poolset teeserva, kagu- ja läänepiir mööda sihtide püsielupaiga-poolseid servasid. Vööndi ja ühtlasi püsielupaiga põhjapiiriks on metsaeraldistest tuletatud mõtteline sirge käänupunktide vahel, mille koordinaadid on [redacted].

Püsielupaiga kogupindala on 6,56 ha, millest sihtkaitsevöönd hõlmab 2,75 ha ja piiranguvöönd 3,81 ha. Püsielupaik paikneb riigimaal.

2.4.2.2. Ristna

Asukoht: Hiiumaa, Hiiu vald, Kalana küla.

Sihtkaitsevööndisse on arvatud kahte teadaolevat kanakulli pesa (keskkonnaregistrisse kantud 2008. a) ümbritsev pesitsemiseks sobiv oluline vanametsa tervik, mis tagab sobiva struktuuriga pesametsa pikaajalise säilimise. Ettepanekukohasest sihtkaitsevööndist on ekspertiisi käigus ning ekspertiisi järel välja arvatud noorema metsa alad ja raiesmikud. Kuna kanakulli pesad asuvad nii ettepanekus toodud kui korrigeeritud sihtkaitsevööndi piirile väga lähedal (u 40 m kaugusel), lisati ekspertiisi käigus võimaliku häirimise vähendamiseks ning sobiva struktuuriga puistu säilitamiseks sihtkaitsevööndi lääneküljele piiranguvöönd. Piiranguvööndisse on arvatud metsamaa, kus elupaiga terviklikkuse säilimise ja häirimise mõju vähendamise tagamiseks on vajalik suunata metsa majandamist.

Lõplik sihtkaitsevööndi põhjapiir ning lõiguti läänepiir kulgeb mööda vööndi-poolset tee ja sihi serva. Ülejäänud osades on sihtkaitsevööndi piiritlemisel kasutatud metsaeraldistest tuletatud mõttelisi sirgeid (käänupunktide koordinaadid läänepiiril: [redacted]).

[redacted]. Piiranguvööndi põhjapiir kulgeb mööda püsielupaiga-poolset teeserva, läänepiiriks on metsaeraldistest tuletatud mõtteline sirge (otsapunktide koordinaadid: [redacted]). Sihtkaitse- ja piiranguvööndi lõunapiiriks on ortofoto järgi tõmmatud mõttelised sirged (koordinaadid: [redacted]), välistamaks teeäärset lagedat ala.

Püsielupaiga kogupindala on 16,54 ha, millest sihtkaitsevöönd hõlmab 9,19 ha ja piiranguvöönd 7,35 ha. Püsielupaik asub riigimaal.

2.4.2.3. Viruvere

Asukoht: Jõgevamaa, Jõgeva vald, Viruvere ja Vaimastvere küla.

Ettepanekus oli ala nimetatud kanakulli Kaave püsielupaigaks, kuid kuna samanimeline kanakulli püsielupaik on juba kaitse all ning kavandatav püsielupaik asub Viruvere külas, anti sellele viimati mainitud nimi.

Püsielupaigas olevas pesas lennuvõimestus keskkonnaregistri andmetel 2008. a vähemalt kaks kanakulli poega, 2010. a nähti pesas kolme kanakulli poega.

Püsielupaika on arvatud kanakulli pesa ümbritsev pesitsemiseks sobiv oluline vanametsa tervik, mis tagab sobiva struktuuriga pesametsa pikaajalise säilimise. Püsielupaiga piirid kulgevad mööda sihtide ja kraavide ning põhjaosas mööda tee püsielupaiga-poolseid servasid, kirdenurgas mööda kõlvikupiiri. Põhja-keskosast on ekspertiisi käigus välja jäetud kuuse kultuurpuistu eraldis. Ekspertiisi järel on püsielupaiga piirid viidud vastavusse ajakohaste aluskaartidega, püsielupaiga põhjaosast välja jäetud kuusekultuuri piiritlemiseks on kasutatud metsaeraldiste piiridel põhinevaid mõttelisi sirgeid (käänupunktide koordinaadid: [REDACTED]).

Keskkonnaregistri 18.03.2015 andmetel on püsielupaiga alal ka II kaitsekategooriasse kuuluva kauni kuldkinga (*Cypripedium calceolus*) ning III kaitsekategooriasse kuuluva hariliku ungrukolla (*Hyperzia selago*), vööthuul-sõrmkäpa (*Dactylorhiza fuchsia*), pruunika pesajuure (*Neottia nidus-avis*), laialehise neiuvaiba (*Epipactis helleborine*) ja sulgja õhiku (*Neckera pennata*) kasvualad ning üks hiireviu (*Buteo buteo*) pesa. Sihtkaitsevööndi režiim tagab kõigi loetletud loodusväärtuste kaitse alal (metsakoosluse looduslikus seisundis säilimise).

Püsielupaiga kogupindala on 34,63 ha, mis kõik kuulub sihtkaitsevööndisse. Püsielupaik asub riigimaal.

2.3.2.4. Hullo

Asukoht: Läänemaa, Vormsi vald, Hullo küla.

Ekspertide hinnangul on tegemist väga esindusliku kanakulli elupaigaga. Vormsil on peale kõnesoleva koha teada (keskkonnaregistris registreeritud) veel ainult üks kanakulli pesapaik. Sihtkaitsevööndisse on arvatud kolme alal teada olevat kanakulli pesa (kantud keskkonnaregistrisse 2006. ja 2009. a) ümbritsev pesitsemiseks sobiv oluline vanametsa tervik, mis tagab sobiva struktuuriga pesametsa pikaajalise säilimise. Ekspertiisi käigus laiendati vööndit ida, kagu ja lõuna suunas, et hõlmatud oleks kogu ühtlane vanametsamassiiv. Kuna üks pesa on nii ettepanekukohase kui ekspertiisjärgse sihtkaitsevööndi piirile väga lähedal (u 20 m), lisati püsielupaiga lääneküljele võimaliku häirimise vähendamiseks ning sobiva struktuuriga puistu säilitamiseks piiranguvöönd. Piiranguvööndisse on määratud metsamaa, kus elupaiga terviklikkuse säilimise ja häirimise mõju vähendamise põhjusel on vajalik suunata metsa majandamist. Ekspertiisi järel viidi püsielupaiga piirid vastavusse ajakohaste aluskaartidega ning metsaeraldiste piirid lihtsustati mõttelisteks sirgeteks, mis olulisi ega sisulisi muudatusi kaasa ei toonud.

Lõplik sihtkaitsevööndi põhja- ja läänepiir kulgeb mööda tee püsielupaiga-poolset serva, edela- ja idapiir mööda metsa ja lageda või põdsastiku piiri, kagu-lõunapiir mööda kraavi püsielupaiga-poolset serva. Kagu-idapiiriks on katastripiirid ning ühel lõigul nende otspunktidest tuletatud mõtteline sirge. Vööndi loodenurgas on noorema metsaosa väljapiiritlemisel kasutatud metsaeraldistest tuletatud mõttelisi sirgeid (käänupunktide koordinaadid: [REDACTED]). Piiranguvööndi lõunapiiriks on katastripiiri mõtteline jätk (läänepoolse otsapunkti koordinaat: [REDACTED]), mujal kulgeb piir mööda teede püsielupaiga-poolseid servasid.

Püsielupaiga sihtkaitsevööndis elab ka III kaitsekategooriasse kuuluv väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*) ning on inventeeritud EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; edaspidi nimetatud ka *loodusdirektiiv*) I lisa elupaigatüüp vanad loodumetsad (elupaigatüübi kood 9010*, esinduslikkus teadmata; tärn koodi järel näitab, et tegemist on esmatähtsa elupaigatüübiga) ja soostunud ja soolehtmetsad (kood 9080*, esinduslikkus B – esinduslik). Planeeritav kaitseréžiim tagab kõigi teadaolevate loodusväärtuste kaitse alal (metsakoosluse looduslikus seisundis säilimise).

Püsielupaiga kogupindala on 14,4 ha, millest sihtkaitsevöönd hõlmab 12 ha ja piiranguvöönd 2,4 ha. Püsielupaiga sihtkaitsevööndist 1 ha on era- ja 11 ha riigimaal. Piiranguvöönd on riigimaal.

2.4.2.5. Kunila

Asukoht: Läänemaa, Lihula vald, Kunila küla.

Püsielupaiga sihtkaitsevööndis on kaks kanakulli pesa, millest üks kanti keskkonnaregistrisse 2007. a. 2010. a oli seal pesas kanakullidel poeg, 2012. a oli pesa asustamata, kuid territoorium asustatud ning 2013. a oli pesa veidi sätitud. Teises pesas registreeriti kanakulli pesitsus 2011. a (kolm poega), 2012. a (poegi polnud) ja 2014. a kanakulli (registreeriti vähemalt üks lennuvõimestunud poeg).

Sihtkaitsevööndisse on arvatud kanakulli pesasid ümbritsev pesitsemiseks sobiv oluline vanametsa tervik, mis tagab sobiva struktuuriga pesametsa pikaajalise säilimise. Ekspertiisi käigus laiendati võimaliku häirimise vähendamiseks ja sobiva struktuuriga puistu säilitamiseks sihtkaitsevööndit ida suunas ning lisati piiranguvöönd sihtkaitsevööndist põhja, läände ja lõunasse. Nimetatud piirumuudatuste tulemusena hõlmab püsielupaik ka ekspertidele teada olevad varasemad pesitsuskohad. Piiranguvööndisse on määratud metsamaa, kus elupaiga terviklikkuse säilimiseks ja häirimise mõju vähendamiseks on vaja suunata metsa majandamist. Ekspertiisi järel viidi püsielupaiga piirid vastavusse ajakohaste aluskaartidega, mis olulisi ega sisulisi muudatusi kaasa ei toonud.

Lõplik sihtkaitsevööndi kagupiir kulgeb mööda katastripiiri ja põhjapiir mööda katastripiiri ja selle mõttelisi jätke ida ja lääne suunas. Mujal kulgevad vööndi piirid mööda kraavide püsielupaigapoolseid servasid. Piiranguvööndi lõunapiiriks on katastripiir ja selle mõtteline pikendus lääne suunas. Ka loodenurgas kulgeb piir lühikesel lõigul mööda katastripiiri. Lääne-loodeosas on kasutatud mõttelist sirget (otsapunktide koordinaadid: [redacted]). Mujal kulgeb piiranguvööndi piir mööda kraavide püsielupaigapoolseid servasid.

Püsielupaiga sihtkaitsevööndis elab lisaks III kaitsekategooriasse kuuluv väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*). Planeeritav kaitsereežiim tagab metsakoosluse looduslikus seisundis säilimise ja selle kaudu ka väike-kärbsenäpi elupaiga kaitse.

Püsielupaiga pindala on 40,69 ha, millest sihtkaitsevöönd hõlmab 13,65 ha ja piiranguvöönd 27,04 ha. Sihtkaitsevööndist 4,04 ha asub era- ja 9,61 ha riigimaal. Piiranguvööndist 12,73 ha asub era- ja 14,31 ha riigimaal.

2.4.2.6. Kuusemaa

Asukoht: Läänemaa, Martna vald, Jõesse küla.

Sihtkaitsevööndisse on määratud kahte teadaolevat kanakulli pesa (leitud 2010. ja 2011. a) ümbritsev pesitsemiseks sobiv oluline vanametsa tervik, mis tagab sobiva struktuuriga pesametsa pikaajalise säilimise. Ekspertiisi käigus lisati sihtkaitsevööndile võimaliku häirimise vähendamiseks ning sobiva struktuuriga puistu säilitamiseks piiranguvöönd. Piiranguvööndisse on määratud metsamaa, kus elupaiga terviklikkuse säilimiseks ja häirimise mõju vähendamiseks on vaja suunata metsa majandamist. Ekspertiisi järel viidi püsielupaiga piirid vastavusse ajakohaste aluskaartidega ning metsaeraldiste piirid lihtsustati mõttelisteks sirgeteks, mis olulisi ega sisulisi muudatusi kaasa ei toonud.

Lõplik sihtkaitsevööndi kirde-põhjapiir kulgeb mööda katastripiiri. Kraav ja siht on tulenevalt nende lähedusest pesadele (u 25–50 m) arvatud sihtkaitsevööndisse, et püsielupaiga valitsejal oleks võimalik tulenevalt kaitse-eeskirjas sätestatust (maaparandussüsteemide hoiutööd on lubatud püsielupaiga valitseja nõusolekul) ning LKS § 14 lõigetest 2 ja 3 teha kaalutlusotsus tegevuse lubamiseks või keelamiseks ja vajadusel tingimuste seadmiseks. Vööndi läänepiir kulgeb mööda sihi vööndi-poolset serva ning lõunapiiriks on metsaeraldistest tuletatud mõttelised sirged (mõtteliste käänupunktide koordinaadid: [redacted]). Piiranguvööndi kirdepiir kulgeb mööda katastripiiri. Loode- ja läänepiir kulgevad mööda sihtide ning kagupiir mööda kraavide

püsielupaiga-poolseid servasid. Idapiiril on kasutatud ortofotode järgi tõmmatud mõttelisi sirgeid (käänupunktide koordinaadid: [REDACTED]). Ekspertide hinnangul tagab püsielupaiga suurus pesapaiga piisava kaitse.

Püsielupaiga kogupindala on 19,87 ha, millest sihtkaitsevöönd hõlmab 4,2 ha ja piiranguvöönd 15,67 ha. Sihtkaitsevöönd on riigimaal, piiranguvööndist on eramaal 2,08 ha ja riigimaal 13,59 ha.

2.4.2.7. Surjupera

Asukoht: Pärnumaa, Surju vald, Lähkma küla.

Püsielupaiga sihtkaitsevööndis olev kanakulli pesa oli 2008. ja 2010. a asustatud.

Sihtkaitsevööndisse on määratud kanakulli pesa ümbritsev pesitsemiseks sobiv oluline vanametsa tervik, mis koos sellega edelas ja läänes külgneva Siiraku looduskaitseala sihtkaitsevööndiga tagab sobiva struktuuriga pesametsa pikaajalise säilimise. Piiranguvööndisse on määratud metsamaa, kus elupaiga terviklikkuse säilimiseks ja häirimise mõju vähendamiseks on vaja suunata metsa majandamist.

Ekspertiisi käigus püsielupaiga piire ei muudetud. Ekspertiisi järel viidi püsielupaiga piirid vastavusse ajakohaste aluskaartidega, mis olulisi ega sisulisi muudatusi kaasa ei toonud.

Lõplik sihtkaitsevööndi loode- ja edelapiir kulgevad mööda kraavide ja kagupiir mööda sihi püsielupaiga-poolset serva. Ida-kirdepiiriks on mõtteline sirge (otsapunktide koordinaadid: [REDACTED]), välistamaks kraaviäärne lage. Piiranguvööndi kagu- ja loodepiir kulgevad mööda püsielupaiga-poolseid servasid, kirdepiiriks on mõtteline sirge (otsapunktide koordinaadid: [REDACTED]), välistamaks kraav ja selle ääres olev lage ala.

Lisaks on püsielupaigas III kaitsekategooriasse kuuluva sulgja õhiku (*Neckera pennata*) kasvuala ning II kaitsekategooriasse kuuluva laanerähni (*Picoides tridactylus*) ja valgeselg-kirjurähni (*Dendrocopos leucotos*) elupaigad. Planeeritav kaitseriim tagab kõigi nimetatud loodusväärtuste kaitse alal (metsakoosluse looduslikus seisundis säilimise).

Püsielupaiga kogupindala on 29,22 ha, sihtkaitsevöönd hõlmab 13,47 ha ja piiranguvöönd 15,75 ha. Püsielupaik asub riigimaal.

2.4.2.8. Vardja

Asukoht: Pärnumaa, Saarde vald, Kanaküla küla.

Sihtkaitsevööndisse on määratud kanakulli pesa (mis oli 2008. a kanakulli poolt asustatud) ümbritsev pesitsemiseks sobiv oluline vanametsa tervik, mis tagab sobiva struktuuriga pesametsa pikaajalise säilimise. Piiranguvööndisse on määratud metsamaa, kus elupaiga terviklikkuse säilimiseks ja häirimise mõju vähendamiseks on vaja suunata metsa majandamist.

Ekspertiisi käigus püsielupaiga piire ei muudetud. Ekspertiisi järel viidi püsielupaiga piirid vastavusse ajakohaste aluskaartidega, mis olulisi ega sisulisi muudatusi kaasa ei toonud.

Sihtkaitsevööndi lõplikud piirid kulgevad põhja-, kagu- ja lõunaosas mööda kraavide vööndi-poolseid servasid, läänepiir mööda sihi vööndi-poolset serva. Ida-kirdepiiriks on metsaeraldistest tuletatud mõttelised sirged (käänupunktide koordinaadid: [REDACTED]).

[REDACTED]. Piiranguvööndi piirid kulgevad mööda kraavide vööndi-poolseid servasid, idapiir mööda sihtkaitsevööndi piiri.

Lisaks on püsielupaigas III kaitsekategooriasse kuuluva sulgja õhiku (*Neckera pennata*) kasvuala. Planeeritav kaitsereežiim tagab metsakoosluse looduslikus seisundis säilimise ja selle kaudu ka sulgja õhiku kasvukohtade kaitse.

Püsielupaiga pindala on 9,74 ha, sellest sihtkaitsevöönd hõlmab 5,83 ha ja piiranguvöönd 3,91 ha. Püsielupaik paikneb riigimaal.

2.4.2.9. Kivijärve

Asukoht: Põlvamaa, Põlva vald, Uibujärve küla.

Püsielupaiga sihtkaitsevööndis on keskkonnaregistri 18.03.2015 andmetel kaks kanakulli pesa, millest ühes oli kanakullil 2014. a kolm poega. Teine pesa leiti 2008. a ja seal lennuvõimestus samal aastal kaks poega; 2010. a lennuvõimestus selles pesas kolm kanakulli poega.

Ekspertiisi käigus liideti sihtkaitsevööndiga osa ettepanekukohase piiranguvööndi lääneosast ning laiendati püsielupaika lääne suunas Kivijärve sooni, hõlmates sellega vööndisse kogu kanakullile pesitsemiseks sobiva vanametsa terviku, mis tagab sobiva struktuuriga pesametsa pikaajalise säilimise. Vööndisse lisati lahustükina ka ettepanekukohase piiranguvööndi põhjaosas olev vanametsa eraldis, sest 30.07.2009 toimus nimetatud eraldises registreeritud herilaseviu (*Pernis apivorus*) pesas püsielupaika jääva kinnistu (katastritunnus [REDACTED]) omaniku andmetel kanakulli edukas pesitsus. Sihtkaitsevööndist ja ühtlasi püsielupaigast arvati välja kagunurgas olev noore metsa ala. Püsielupaiga lõunaosa ning pesametsaks vähesobivad, ettepanekukohase sihtkaitsevööndi idaosas olevad noorema metsaga ja rabastuva metsa eraldised tsoneeriti piiranguvööndisse. Piiranguvööndisse kuulub metsamaa, kus elupaiga terviklikkuse säilimiseks ja häirimise mõju vähendamiseks on vaja suunata metsa majandamist.

Ekspertiisi järel viidi püsielupaiga piirid vastavusse ajakohaste aluskaartidega ning metsaeraldiste piirid lihtsustati mõttelisteks sirgeteks, mis olulisi ega sisulisi muudatusi kaasa ei toonud. Lõplikud püsielupaiga piirid kulgevad järgmiselt. Sihtkaitsevööndi läänepiiriks on soo ja metsa vaheline kõlvikupiir, läänepiiriks katastripiir ja selle mõtteline pikendus lõuna suunas (otsapunkti koordinaadid: [REDACTED]). Ülejäänud sihtkaitsevööndi piiritlemiseks kasutatud mõttelised sirged on tuletatud metsaeraldistest (otsapunktide koordinaadid: [REDACTED]).

[REDACTED] Kaguosas on ühel lõigul kasutatud katastripiiri eelmainitud mõtteliste sirgete vahel. Püsielupaiga põhjapiiriks on ortofotode järgi tõmmatud mõtteline sirge (otsapunktide koordinaadid [REDACTED] ja [REDACTED]), selle läänepoolsemast otsast lõunasse suunduva mõttelise sirge otsapunkti koordinaat on [REDACTED]. Piiranguvööndi lõunapiir kulgeb mööda tee ja idapiir mööda kraavi püsielupaiga-poolset serva ja selle mõttelist pikendust põhja poole (otsapunkti koordinaat: [REDACTED]). Läänepiiriks on eelpool mainitud katastripiiri mõttelise pikenduse jätkuks olev mõtteline sirge (lõunapoolse otsapunkti koordinaat: [REDACTED]).

Lisaks on püsielupaigas III kaitsekategooriasse kuuluva sulgja õhiku (*Neckera pennata*) kasvuala, samuti III kaitsekategooriasse kuuluva rohukonna (*Rana temporaria*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), händkaku (*Strix uralensis*) ja väike-kärbsenäpi (*Ficedula parva*) elupaigad ning II kaitsekategooriasse kuuluva laanerähni (*Picoides tridactylus*) ja põhja-nahkhiire (*Eptesicus nilssonii*) elupaigad. Planeeritav kaitsereežiim tagab kõigi nimetatud loodusväärtuste säilimise alal (metsakoosluse looduslikus seisundis säilimise).

Püsielupaiga pindala on 30,07 ha, millest sihtkaitsevöönd hõlmab 15,78 ha ja piiranguvöönd 14,29 ha. Püsielupaiga sihtkaitsevöönd paikneb 13,53 ha ulatuses era- ja 2,25 ha ulatuses jätkuvalt riigi omandis oleval maal. Piiranguvööndist 13,38 ha on era- ja 0,91 ha jätkuvalt riigi omandis oleval maal.

2.4.2.10. Krootuse

Asukoht: Põlvamaa, Kõlleste vald, Krootuse ja Tuulemäe küla.

Territoorium oli kanakulli poolt asustatud ka 2008. ning pesa oli kohendatud ka 2009. a. Püsielupaigas teada olevast kahest kanakulli pesast läänepoolsemas oli 2010. a kaks kanakulli poega.

Sihtkaitsevööndisse on määratud pesitsemiseks sobiv oluline vanametsa tervik, mis tagab sobiva struktuuriga pesametsa pikaajalise säilimise. Piiranguvööndisse on määratud metsamaa, kus elupaiga terviklikkuse säilimiseks ja häirimise mõju vähendamiseks on vaja suunata metsa majandamist.

Ekspertiisi käigus ja selle järel korrigeeriti püsielupaiga piire minimaalselt, viimaks need vastavusse ajakohaste aluskaartidega ning lihtsustades metsaeraldistest tuletatud piire (asendades need mõtteliste sirgete ja nendevaheliste käänupunktidega), mis olulisi ega sisulisi muudatusi kaasa ei toonud.

Sihtkaitsevööndi lõplik lõunapiir kulgeb mööda Tõmmoja kallast, idapiir mööda katastripiiri, põhja- ja läänepiir mööda sihi ning loodepiir mööda tee püsielupaiga-poolset piiri. Edelanurgas on piiriks katastripiir ning kõlvikupiir. Piiranguvööndi läänepiir kulgeb mööda katastripiiri, edelapiir mööda kraavi, lõunapiir mööda tee ja idapiir mööda sihi püsielupaiga-poolseid servasid. Põhjapiiriks on katastripiir, välistades sihi. Kirdenurgas oleva kraavi püsielupaiga-poolset küljelt kulgeb piir lõuna suunas mööda metsaeraldistest tuletatud mõttelisi sirgeid (mõtteliste käänupunktide koordinaadid: XXXXXXXXXX), suundudes sihtide ristumispunkti.

Püsielupaigas on lisaks III kaitsekategooriasse kuuluva sulgja õhiku (*Neckera pennata*) kasvuala. Planeeritav kaitseriim tagab metsakoosluse looduslikus seisundis säilimise ja selle kaudu ka sulgja õhiku kasvukohtade kaitse.

Püsielupaiga pindala on 27,59 ha, sellest sihtkaitsevöönd hõlmab 9,76 ha ja piiranguvöönd 17,83 ha. Sihtkaitsevöönd asub riigimaal, piiranguvööndist on eramaal 7,4 ha ja riigimaal 10,43 ha.

2.4.2.11. Nurtu-Nõlva

Asukoht: Raplamaa, Märjamaa vald, Nurtu-Nõlva küla.

Keskkonnaregistri 18.03.2015 andmetel on püsielupaik kanakulli poolt olnud asustatud aastast 2008. Püsielupaigas on kaks kanakulli pesa, millest lõunapoolsem leiti pärast püsielupaiga kaitse alla võtmise ettepaneku tegemist. Sel põhjusel on püsielupaiga ehk ühtlasi sihtkaitsevööndi) piire ekspertiisi käigus suurendatud vanametsaalale lõuna ja lääne suunas, hõlmates üle 89-aastased oksapuuenamusega eraldised. Lõunas ulatub korrigeeritud piir lagedate aladeni ning lääne suunas vanametsaeraldiste piirideni. Idaosas kattub püsielupaik 1,05 ha ulatuses Nurtujõe hoiu- ja samanimelise loodusalaga. Kattuvat osa pole võimalik püsielupaigast välja jätta, sest kanakulli jaoks on sealne jõeäärne metsariba pesametsa oluline osa. Lisaks on põhjapoolne pesa hoiuala piirist vaid umbes 75 m kaugusel. Kanakulli kaitseks on oluline nii pesametsa sobiva struktuuri säilitamine kui ka pesitsusaegse rahu tagamine. Hoiuala režiimiga seda tagada võimalik ei ole. Kanakulli ei ole nimetatud ka hoiuala kaitse eesmärkides. Ekspertiisijärgsel kujul hõlmab püsielupaik kanakulli pesasid ümbritseva pesitsemiseks sobiva olulise vanametsa terviku, mis tagab sobiva struktuuriga pesametsa pikaajalise säilimise.

Ekspertiisi järel korrigeeriti püsielupaiga piire minimaalselt, viimaks need vastavusse ajakohaste aluskaartidega ning lihtsustades metsaeraldistest tuletatud piire (asendades need mõtteliste sirgete ja nendevaheliste käänupunktidega), mis olulisi ega sisulisi muudatusi kaasa ei toonud.

Püsielupaiga lõplikud piirid kulgevad järgmiselt. Põhjapiiriks on katastripiirid, lõuna- ja kirde- põhjapiir kulgevad mööda kraavide püsielupaiga-poolseid servasid ning kagu- ja kirdepiir mööda jõeäärse lammi kõlvikupiiri. Idapiiril, kus mets ulatub jõeni, on piiriks jõekallas. Kirdeosas on lühikesel lõigul kasutatud mõttelist sirget kraavi käänupunkti ja kõlvikupiiril oleva punkti (koordinaadid: [REDACTED]) vahel. Läänepiiriks on metsaeraldistest tuletatud mõttelised sirged (mõtteliste käänupunktide koordinaadid: [REDACTED])

Püsielupaiga pindala on 18,9 ha, mis kõik kuulub sihtkaitsevööndisse. Püsielupaik asub 1,07 ha ulatuses era- ja 17,79 ha ulatuses riigimaal.

2.4.2.12. Metsküla

Asukoht: Saaremaa, Leisi vald, Metsküla ja Peederga küla.

Sihtkaitsevööndisse on arvatud püsielupaigas olevat kanakulli pesa (keskkonnaregistri andmetel asustatud 2008. ja 2010. a) ümbritsev pesitsemiseks sobiv oluline vanametsa tervik, mis tagab sobiva struktuuriga pesametsa pikaajalise säilimise. Sihtkaitsevööndi piiri korrigeeriti ekspertiisi käigus ja pärast ekspertiisi minimaalselt, viimaks need vastavusse ajakohaste aluskaartidega. Vööndi lõplik edelapiir kulgeb mööda sihi vööndi-poolset serva, loodepiir mööda katastripiiri ning mujal on kasutatud metsaeraldistest tuletatud mõttelisi sirgeid (mõtteliste käänupunktide koordinaadid: [REDACTED])

Võimaliku häirimise vähendamiseks ning sobiva struktuuriga puistu säilitamiseks lisati ekspertiisi käigus sihtkaitsevööndi kagu-, lõuna- ja edelaküljele piiranguvöönd. Ekspertiisi järel korrigeeriti vööndi piire, viimaks need vastavusse ajakohaste aluskaartidega. Piiranguvööndisse kuulub metsamaa, kus elupaiga terviklikkuse säilimiseks ja häirimise mõju vähendamiseks on vaja suunata metsa majandamist. Vööndi lõplik lääne- ja edelapiir kulgevad mööda tee ning lõunaosas üks lõik piirist sihi püsielupaiga-poolseid servasid pidi. Põhjapiiril on kasutatud loodenurgas oleva tee käänukohast (koordinaadid: [REDACTED]) idasse, käänupunkti koordinaatidega 58°34'40,7"N/22°33'58,34"E suunduvat mõttelist sirget. Mujal on piiranguvööndi piiritlemisel kasutatud metsaeraldistest tuletatud mõttelisi sirgeid (käänupunktide koordinaadid arvates sihtkaitsevööndi nurgas olevast punktist koordinaatidega [REDACTED])

Ekspertide hinnangul tagab püsielupaiga suurus pesapaiga piisava kaitse.

Püsielupaiga kogupindala on 11,29 ha, millest sihtkaitsevöönd hõlmab 3,1 ha ja piiranguvöönd 8,19 ha. Sihtkaitsevöönd paikneb riigimaal, piiranguvööndist 2,74 ha on era- ja 5,45 ha riigimaal.

2.4.2.13. Keeri

Asukoht: Tartumaa, Nõo vald, Keeri küla.

Ettepanekus oli ala nimetatud Rõhu püsielupaigaks, uus nimi anti, kuna püsielupaik asub Keeri külas.

Ekspertiisi käigus jäeti püsielupaigast välja ettepanekukohase sihtkaitsevööndi põhjapoolne lahustükk ja seda ümbritsev piiranguvöönd, sest lahustükis olevas pesas pole ekspertide andmetel kanakull pikka aega pesitsenud. Sihtkaitsevööndi lõunapoolset lahustükki suurendati vanametsaeraldistele ettepanekukohase piiranguvööndi alal põhja suunas ning utel aladel lääne suunas. Ekspertiisi järel on

sihtkaitsevööndi piire veelgi vähendatud – ida- ja edelaosas olevad lageraielangid on arvatud piiranguvööndisse. Muus osas on pärast ekspertiisi püsielupaiga piire muudetud minimaalselt, viies need vastavusse ajakohaste aluskaartidega; lihtsustatud on ka metsaeraldistel põhinevaid piire, asendades need mõtteliste sirgete ja nendevaheliste käänupunktidega.

Lõplike piiridega püsielupaigas on kaks kanakulli pesa, millest üks on leitud 2005. a ja kus 2010. a registreeriti pesitsuskatse. Teine pesa oli 2011. a asustatud. Sihtkaitsevööndisse on määratud pesasid ümbritsev pesitsemiseks sobiv oluline vanametsa tervik, mis tagab sobiva struktuuriga pesametsa pikaajalise säilimise. Piiranguvööndisse kuulub metsamaa, kus elupaiga terviklikkuse säilimiseks, taastumiseks ja häirimise mõju vähendamiseks on vaja suunata metsa majandamist.

Sihtkaitsevööndi lõplik lõunapiir kulgeb mööda kraavi ja kagupiir mööda tee püsielupaiga-poolset serva. Käänupunktist koordinaatidega [redacted] kulgeb piir mööda metsaeraldistest tuletatud mõttelisi sirgeid (käänupunktide koordinaadid: [redacted] põhja suunas. Kirdenurgas ja põhjapiiril kulgeb piir mööda sihtide püsielupaiga-poolseid servasid. Põhjaosast on metsaeraldistest tuletatud mõtteliste sirgete abil (käänupunktide koordinaadid: [redacted]) välja piiritletud (piiranguvööndisse arvatud) raiesmik. Läänepiiriks on metsaeraldistest tuletatud mõttelised sirged (käänupunktide koordinaadid: [redacted])

[redacted] Edelaosast on katastripiiri ning katastriüksuste nurgast idasse suunduva mõttelise sirge (otsapunkti koordinaadid sihi serval: [redacted]) abil välja piiritletud (piiranguvööndisse arvatud) lageraielank. Langi lääneserval katastripiiril oleva vöönditevahelise mõttelise käänupunkti koordinaadid on [redacted]. Langi idaserval olev siht on kanakulli pesa läheduse tõttu jäetud sihtkaitsevööndisse. Piiranguvööndi edelaosa lõunapiiri piiritlemisel on aluseks olnud tee ja kraavi püsielupaiga-poolsed servad, üle tee ulatava erakinnistu nurga välistamiseks on kasutatud katastripiire. Läänepiiriks on mõtteline sirge (otsapunktide koordinaadid: [redacted]) Idapoolne piiranguvöönd ning põhjaosas oleva raiesmiku põhjapiir on piiritletud sihtide ja tee püsielupaiga-poolsete servade järgi.

Püsielupaigas on lisaks III kaitsekategooriasse kuuluva roomava öövilke (*Goodyera repens*) kasvuala. Planeeritav kaitseriim tagab metsakoosluse looduslikus seisundis säilimise ja selle kaudu ka roomava öövilke kasvukohtade kaitse.

Püsielupaiga pindala on 27,44 ha, millest sihtkaitsevöönd hõlmab 17,42 ha ja piiranguvöönd 10,02 ha. Sihtkaitsevööndist 1,06 ha on era- ja 16,36 ha riigimaal, piiranguvööndist on 1,62 ha era- ja 8,4 ha riigimaal.

2.4.2.14. Tali

Asukoht: Pärnumaa, Saarde vald, Lanksaare küla.

Eelnõukohase määrusega muudetakse Tali püsielupaiga tsoneeringut, arvates senise piiranguvööndi sihtkaitsevööndisse. Püsielupaigas teada olev kanakulli pesa (registreeritud 2005. a) on kehtiva piiranguvööndi piirist vaid umbes 70 m kaugusel ja senine piiranguvööndi riim ei ole Tali püsielupaigas ekspertide hinnangul seni taganud kanakulli häirimisvaba pesitsemist. Tsoneeringut muutes hõlmatakse sihtkaitsevööndisse pesitsemiseks sobiv oluline vanametsa tervik, mis tagab sobiva struktuuriga pesametsa pikaajalise säilimise. Ekspertiisi käigus ja pärast seda on piire korrigeeritud vaid ajakohaste aluskaartide järgi. Püsielupaiga piirid kulgevad mööda sihtide, kraavide ja teede püsielupaiga-poolseid servasid.

Lisaks on püsielupaigas inventeeritud loodusdirektiivi elupaigatüüp vanad laialehised metsad (elupaigatüübi kood 9020*, esinduslikkus B – esinduslik) ning registreeritud II kaitsekategooriasse

kuuluva laanerähni (*Picoides tridactylus*) elupaik ja III kaitsekategooriasse kuuluva hariliku kopsusambliku (*Lobaria pulmonaria*) kasvukoht. Planeeritav kaitsereežiim tagab kõigi nimetatud loodusväärtuste säilimise alal (metsakoosluse looduslikus seisundis säilimise).

Püsielupaiga pindala on 27,41 ha, mis kõik kuulub sihtkaitsevööndisse. Sihtkaitsevöönd suureneb piiranguvööndi arvelt, mis tzoneeritakse sihtkaitsevööndisse, kokku 12,4 ha võrra. Võrreldes kehtiva püsielupaiga pindalaga (27,66 ha) on summaarne pindala vähenemine 0,25 ha. Püsielupaik asub ka pärast eelnõukohase määruse jõustumist riigimaal.

2.5. Kaitsekord

2.5.1. Kaitsekorra üldpõhimõtted

Kanakulli püsielupaikade kaitsekord põhineb 13.12.2006 määrusel nr 73, mille töötasid välja MTÜ Kotkaklubi ekspert Renno Nellis ning toonased Keskkonnaministeeriumi looduskaitse osakonna spetsialistid Riinu Rannap ja Lilika Käis.

Püsielupaikades kehtestatavate piirangute seadmisel on lähtutud kanakulli bioloogiast ja elupaiganõudlusest. Kaitsekord on kooskõlas LKS-iga, kanakulli kaitse tegevuskava eelnõus¹ toodud põhimõtetega ning ekspertiisiga. Planeeritav kaitsereežiim tagab kanakulli pesapaikade säilimise ning rahu pesitsusperioodi ajal, kavandatavad piirangud on kanakulli kaitseks proportsionaalsed ja vajalikud.

Kanakulli püsielupaikade maa-ala kuulub vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele sihtkaitsevööndisse ja piiranguvööndisse (v.a Viruvere, Nurtu-Nõlva ja Tali püsielupaigad, mis kuuluvad tervenisti sihtkaitsevööndisse). Püsielupaikades kehtib LKS-is (§-des 14, 30 ja 31) määratud kaitsekord eelnõukohase määruse erisustega.

Kanakulli soodsa seisundi säilitamiseks tuleb esmalt tagada pesitsemiseks sobivate elupaikade säilimine (tuleb välistada nende kvaliteedi langus või hävimine). Pesapaikade olemasolu on liigi esinemiseks üks olulisemaid eeldusi ning pesapaikade hävinemine üks peamisi kaitsealuste liikide ohutegureid.³ Kanakull pesitseb eelkõige vanades raieküpsedes metsades, seetõttu on majanduslik surve tema pesapaikadele suur.¹

Teiseks tuleb minimeerida lindude pesitsusaegne häirimine. Kanakull on pesitsusaegse häirimise suhtes kõige tundlikum pesitsemiseks valmistumise, munemise, haudumise ja väikeste pesapoegade ajal, mil häirimine võib kergesti põhjustada pesitsuse ebaõnnestumist. Kanakulli pesitsust ohustavad eeskätt lähemal kui 300 m kaugusel pesast toimuvad pesitsusaegsed raieetööd, inimese viibimine pesa läheduses tundlikul perioodil häirib ekspertide hinnangul kanakulli vähem.¹ Riigimetsas olevaid kanakullipesi kaitseb teatud määral küll 15. aprillist kuni 15. juunini kestev raierahu⁴, kuid nimetatud periood ei hõlma terviklikult märtsis algavat ja augustini kestvaid pesitsusaega, sh eriti tundlikku aega märtsis ja aprillis, ning raieid jätkatakse siiski sambliku, kanarbiku ja pohla kasvukohatüüpides, kus asub oluline hulk kanakullipesadest. Eestis saabub enamik kanakulle pesadele märtsi jooksul, munema asutakse aprilli keskel. Pojad püsivad pesapaiga läheduses augusti keskpaigani.¹

Tulenevalt eeltoodust ja põhjusel, et need tegevused kanakulli eeldatavalt oluliselt ei häiri, on püsielupaikades lubatud inimeste viibimine, jahipidamine ning marjade ja seente korjamine.

Püsielupaikades on lubatud sõidukiga (liiklusseaduse § 2 punkti 73 tähenduses) sõitmine teedel ja radadel ehk teedel teeseaduse § 2 lõike 1 tähenduses. Sõidukiga sõitmine püsielupaikades olevatel teedel kanakulli eeldatavalt oluliselt ei häiri. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga (liiklusseaduse § 2 punkti 36 tähenduses) sõitmine on püsielupaiga sihtkaitsevööndis kooskõlas

³ Newton, I. 1998. *Population limitation in birds*. Academic Press, San Diego, London.

⁴ Riigimetsa Majandamise Keskus 2002. Kevadsuviste raie strateegia. Riigimetsa Majandamise Keskus, Tallinn.

LKS § 30 lõikega 3 lubatud vaid järelevalve- ja päästetöödel, püsielupaiga kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusel ning püsielupaiga valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Piiranguvööndis on sõiduki ja maastikusõidukiga sõitmine kooskõlas LKS § 31 lõike 2 punktiga 10 lubatud lisaks liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel ja maatulundusmaal metsamajandustöödel või põllumajandustöödel. Muudel põhjustel väljaspool teid sõiduki või maastikusõidukiga sõitmine ei ole vajalik ning võib kanakulli elupaigaks olevat kooslust kahjustada. Teeseaduse mõistes on kõik teed rajatised ja nendel liiklemisel tuleb lisaks arvestada liikluseaduses sätestatud erisustega. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 33 lõike 2 kohaseid radu (teed, mis ei ole rajatised) võib kasutada jalgsi, jalgrattaga või muul sellesarnasel viisil liikumiseks.

Raietöödele on aga vajalik ja põhjendatud ajaline piirang kogu püsielupaiga ulatuses (sihtkaitsevööndis seejuures liigi kaitseks tehtavate raietööde osas) 1. märtsist 31. augustini.

Telkimine, lõkke tegemine ja rahvaürituse korraldamine on püsielupaikades keelatud, sest kõik need tegevused võivad kahjustada elupaiga soodsat seisundit ning häirida linde.

Kalapüüki ega ujuvvahendiga sõitmist ei ole vaja reguleerida, sest kõnesolevates püsielupaikades puuduvad veekogud, kus kalastamine või ujuvvahendiga sõitmine oleks võimalik. Ka ei ole vaja reguleerida pilliroo ja adru varumist, sest roogu ja adrut püsielupaikades ei ole.

2.5.2. Sihtkaitsevööndi kaitsekord

Sihtkaitsevööndis kehtestatava kaitsekorra eesmärgiks on kanakulli pesapaikade ja nende kvaliteedi säilimise tagamine majandustegevuse piirangute kaudu ning pesitsusaegse rahu tagamine ajaliste tegevuspiirangute kaudu.

Püsielupaiga sihtkaitsevööndis on keelatud majandustegevus, sest seda ei ole liigi häirimistundlikkust ja elupaiganõudeid arvestades võimalik lubada (elupaik võib hävineda või selle kvaliteet halveneda). Samuti on keelatud loodusvarade kasutamine, sest sihtkaitsevöönd kui pesitsusterritooriumi tuumikala peab jääma looduslikule arengule (v.a liigile vajalikud koosluse hooldustööd, mida ei loeta loodusvarade kasutamiseks). Keelatud on ka uute ehitiste püstitamine, kuna ehitamine kahjustaks liigi elupaika ja tooks alale tugeva häiringu, mis põhjustaks elupaiga hülgamise liigi poolt või sigimisedukuse languse.

Püsielupaiga valitseja nõusolekul ja kooskõlas LKS § 14 lõigetega 2 ja 3 on 1. septembrist 28. veebruarini lubatud olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutööd ning olemasolevate ehitiste hooldustööd, kuna püsielupaikade sihtkaitsevööndites on teid ja kraave, mille püsielupaigast väljapiiritlemine ei ole kas mõistlik või põhjendatud.

Kuivõrd kanakull eelistab elada hõredas okaspuude enamusega metsas, kus lendamine pole takistatud, on sihtkaitsevööndis püsielupaiga valitseja nõusolekul, kooskõlas LKS § 14 lõigetega 2 ja 3 ning väljaspool kanakulli pesitsusaega ehk 1. septembrist 28. veebruarini lubatud liigi elutingimusi parandavad tööd ehk koosluse kujundamine vastavalt kaitse eesmärgile ning kanakulli elutingimuste säilitamiseks ja parandamiseks vajalikud tegevused, nt alusmetsa, järelkasvu ja puistu teise rinde harvendamine. Eelnõukohase määruse § 4 lõikes 5 toodud tegevuste loetelu on jäetud lahtiseks, võimaldamaks ka muid tegevusi, mis võivad püsielupaiga valitseja hinnangul osutada kanakulli elutingimuste säilitamiseks ja parandamiseks vajalikuks.

Eelnimetatud juhtudel püsielupaiga valitseja nõusoleku küsimine on vajalik, võimaldamaks teha kaalutusotsus, mille puhul analüüsitakse tegevuse võimalikku mõju kanakulli ja tema elupaiga soodsale seisundile, nt et kanakulli pesalähedaste kraavide hoiu- või teede hooldustööde käigus ei muudetak raiega elupaika kanakullile ebasobivaks. Kaalutusotsuse tegemisel tuleb juhendada LKS § 14 lõikest 2, mille kohaselt püsielupaiga valitseja ei kooskõlasta LKS § 14 lõikes 1 nimetatud tegevust ja muud tegevust, mis vajab kaitse-eeskirja kohast kaitstava loodusobjekti valitseja

nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitstava loodusobjekti kaitse eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit.

2.5.3. Piiranguvööndi kaitsekord

Kuna piiranguvööndi eesmärgiks on eelkõige pesitsusaegse rahu tagamine pesapaikade ümbruses, on piiranguvööndis majandustegevus lubatud, arvestades LKS §-s 31 ja eelnõukohases määruses toodud kitsendusi.

LKS § 31 lõikes 2 loetletud tegevustest on püsielupaikade piiranguvööndites lubatud, nagu eespool mainitud, jahipidamine ning sõidukiga sõitmine teedel (vt ka käesoleva seletuskirja p 2.5.1).

Piiranguvööndis on lubatud ka uuendus- ja hooldusraie, kuid teatud kitsendustega. Esiteks on raie keelatud kanakulli pesitsusajal ehk 1. märtsist 31. augustini (vt ka käesoleva seletuskirja p 2.5.1). Kuivõrd kõige enam ohustab kanakulli püsielupaikasad just uuendusraie¹, on elupaikade hävitamise vältimiseks seatud piirangud raielankide suurusele ja kujule: lageraie korral ei tohi langi suurus ületada 0,5 ha ning laius 30 meetrit ning turberaie korral ei tohi langi suurus ületada 1 ha. Eelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks määruse nr 73 § 4 lõike 6 punkt 3, mis sätestab, et piiranguvööndis peab lageraie raiejärgude vahe olema vähemalt 10 aastat, kusjuures raieaastaid ei loeta liitumisaja sisse. Metsaseaduse kohaselt puuduvad lageraiel raiejärgud, mistõttu ei ole säte kohane.

Kuna kanakull eelistab lendamiseks piisavalt hõredaid, kuid samas varjulisi puistuid¹, peab hooldusraiejärgselt metsa täius olema vähemalt 0,6. Kuna kanakull eelistab üle 60 aasta vanuseid puistuid ja väldib nooremaid¹, tuleb raiete tegemisel piiranguvööndis lisaks arvestada, et üle 60 aasta vanuse metsa osakaal ei tohi jääda väiksemaks kui 50%.

Eelnõu kohaselt täpsustatakse puidu veo regulatsiooni piiranguvööndis. Eelnõukohase muudatusega keelatakse piiranguvööndis lisaks puidu kokkuveole külmumata pinnaselt ka väljavedu, kuid nimetatud tegevused lubatakse väljaspool kanakulli pesitsusaega (1. septembrist 28. veebruarini), kui püsielupaiga valitseja hinnangul pinnas seda võimaldab.

3. Menetluse kirjeldus

Keskkonnaamet on teavitanud kaitse-eeskirjast tulenevatest piirangutest menetlusosalisi kirja teel. Maaomanikele saadeti kokku 29 teavituskirja. Teavitamise järgselt seisuga 08.04.2015 püsielupaikadesse jäävate maade omandivorm muutunud ei ole, v.a erakinnistu katastritunnusega [redacted], mille omanikke teavitati paralleelselt eelnõu eelnõude infosüsteemis ministeeriumidega kooskõlastamisega. Menetlusosaliste seisukohad ning Keskkonnaameti vastused on toodud tabelis 1.

Tabel 1. Keskkonnaameti teavituskirjadele vastuseks saadud menetlusosaliste seisukohad, Keskkonnaameti vastused ning otsused.

Seisukoha esitaja nimi (v.a eraisikute puhul) ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Tulemus
Kinnistu katastritunnusega [redacted], Krootuse püsielupaik	Uuriti võimalust püsielupaiga piire muuta viisil, mis jätaks kõnealuse kinnistu püsielupaigast välja või vähendaks püsielupaiga osa selles. Maaomanik kokkuleppe kohaselt uut endapoolset piiriettepanekut siiski ei esitanud.	Püsielupaiga piire ei muudetud. Kinnistule ulatuv püsielupaiga osa paikneb piiranguvööndis ja on vajalik puhvrina pesametsale ja kanakulli pesitsusaegse rahu tagamiseks. Lähim kanakulli pesa jääks kinnistu väljaarvamisel püsielupaiga piirist vaid umbes 50 m kaugusele.

Kinnistu katastritunnusega [redacted], Krootuse püsielupaik	Paluti täiendavat selgitust piirangute olemuse ja vajalikkuse kohta. Palus ettepanekute ja kommentaaride esitamiseks ajapikendust. Lubas teha kirjaliku pöördumise, kuid ei teinud.	Anti selgitused, püsielupaiga piire ei muudetud.
RMK Jõgevamaa metskond, kinnistu katastritunnusega [redacted], Viruvere püsielupaik	Esitati täpsustavaid küsimusi piirangute põhjendatuse, ala esinduslikkuse ning vajaduse kohta määrata kogu territoorium sihtkaitsevööndisse.	Tegemist on kanakullile sobivate küpsete okas- ja segapuistutega, lisaks tagab sihtkaitsevööndi kaitsereežiim mitmete liikide (sh kauni kuldkinga) ja loodusdirektiivi elupaigatüüpide kaitse.
RMK peakontor, Surjupera püsielupaik	Ettepanek jätta piiranguvöönd moodustamata, kuna sihtkaitsevöönd piirneb Siiraku looduskaitseala sihtkaitsevööndiga.	Ettepanekut ei võetud arvesse, sest kuigi eelnõukohase püsielupaiga sihtkaitsevöönd külgneb edelaosas Siiraku looduskaitseala Riisselja sihtkaitsevööndiga, vajab pesamets ka vastasküljel ehk kirde pool majandusmetsa vahele puhvrina piiranguvööndit.
RMK peakontor, Keeri püsielupaik	Jätta püsielupaigast välja kvartali PE010 eraldised 5 ja 6, kuna seal ei ole Natura elupaika ning tsoneerida eraldis 3 piiranguvööndisse.	Eraldistel 5 ja 6 on noored metsad, mille arvamine sihtkaitsevööndisse ei ole põhjendatud, kuid need on vajalikud puhvrina ehk piiranguvööndina, kuhu need on ka määratud. Püsielupaik moodustatakse kanakulli, mitte Natura elupaikade kaitseks. Eraldis 3 potentsiaalse pesametsana sihtkaitsevööndisse, kuna oluline on säilitada ala ühtset vanametsa.
RMK peakontor	Juhiti tähelepanu määruse nr 73 § 4 lõike 6 punktile 3, mis käsitleb lageraie raiejärkusi.	Säte tunnistatakse kehtetuks, sest lageraie ei ole raiejärkusi.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse koostamisel on arvestatud vastavust Euroopa Ühenduse õigusele, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25). Direktiivi 2009/147/EÜ artikli 1 kohaselt käsitleb nimetatud direktiiv kõikide looduslikult esinevate linnuliikide, kaasa arvatud nende munade, pesade ja elupaikade kaitset Euroopa Liidu liikmesriikides. See hõlmab nende liikide kaitset, hoidmist ja kontrolli ning kasutamist. Direktiivi artiklite 2 ja 3 kohaselt võtavad liikmesriigid eelnimetatud linnuliikide arvukuse hoidmiseks tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele, kasutusele vajalikud meetmed, sealhulgas kaitsealade loomise, arvestades samal ajal majanduslikke ja puhkeaja veetmisega seotud vajadusi.

Moodustatavad püsielupaigad ei kuulu Natura alade koosseisu peale Nurtu-Nõlva püsielupaiga, mis ulatub 1,05 ha ulatuses Nurtujõe loodusala ja ühtlasi samanimelisele hoiualale. Hoiuala ega loodusala piire seoses Nurtu-Nõlva kanakulli püsielupaiga kaitse alla võtmisega ei muudeta. Nurtujõe hoiuala selles osas, mis kattub Nurtu-Nõlva kanakulli püsielupaigaga, rakendub käesoleva eelnõu kohaselt püsielupaigas kehtestatav kaitsekord. Juhul, kui kanakulli püsielupaiga kaitsekord ei taga hoiualaga kattavas osas hoiuala kaitse eesmärgiks oleva liigi või elupaiga kaitset, rakendatakse selles osas LKS § 32 kohast hoiuala kaitsekorda.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale. Määruse rakendamine aitab tagada teise kaitsekategooriasse kuuluva kanakulli ja tema elupaikade soodsa seisundi säilimist, mille läbi säilib looduskeskkonna mitmekesisus. Looduskeskkonna mitmekesisus tagab omakorda parema ja mitmekesisema elukeskkonna säilimise inimestele.

Kaitsealuse liigi kanakulli püsielupaikade kaitse alla võtmine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii Euroopa 2020 kui ka Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitatav õigusakt toetab otseselt toodud eesmärkide saavutamist.

Määruse jõustumisega olulisi mõjusid sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ega riigiasutuste ning kohaliku omavalitsuse korraldusele ei kaasne. Püsielupaigad on väikse pindalaga (enamik vahemikus 6,56 kuni 30 ha, suurim 40,69 ha). 79% uute püsielupaikade kogupindalast paikneb riigi- ja jätkuvalt riigi omandis oleval maal, eramaal on uute püsielupaikade sihtkaitsevööndite pindalast 7% ja piiranguvööndite pindalast 14%. Kuus püsielupaika eelnõukohasest 14-st asuvad tervenisti riigimaal ning lisaks on veel kolme püsielupaiga sihtkaitsevöönd tervenisti riigimaal. Tali olemasoleva püsielupaiga puhul toimuvad muudatused riigimaal ning seisnevad piiranguvööndi osa ümbertsoneerimises sihtkaitsevööndisse. Tali püsielupaiga ümbertsoneerimise ning piiride ajakohastamise tulemusel on selle pindala summaarne vähenemine 0,25 ha.

Kokku võetakse määruse eelnõu kohaselt kaitse alla 13 uut püsielupaika kogupindalaga 287 ha, millest 161 ha on sihtkaitsevööndis ja 126 ha piiranguvööndis. Püsielupaikade kogupindalast 61 ha on 2015. a jaanuari katastriüksuste seisu järgi eramaad, sellest 21 ha paikneb sihtkaitsevööndis ja 40 ha piiranguvööndis. Uute püsielupaikade pindalast 226 ha on riigi ja jätkuvalt riigi omandis oleval maal.

Looduskaitsete piirangute kehtestamisel lähtutakse loodusväärtustest ja sellest, kus need esinevad. Planeeringud tuleb kooskõlla viia kehtestatud õigusaktidega. Meile teadaolevalt vastuolusid kehtivate planeeringutega ei ole.

Riigi kulud seoses Natura metsa toetusega ei muutu, sest Natura alaga kattuv osa Nurtu-Nõlva kanakulli püsielupaigast on juba kaitse all (Nurtujõe hoiualal).

Riigimets tsoneeritakse sihtkaitsevööndisse 140 ha ulatuses üheksas erinevas maakonnas ja ühtlasi metskonnas. Sellega seoses ja arvestades RMK metskondadele koostatud pikaajalistes metsa majandamise kavades toodud infot, väheneb puidukasutuse tulu range kaitsega ehk sihtkaitsevööndisse tsoneeritavate kanakulli püsielupaikade alal üle Eesti kokku hinnanguliselt umbes 17 000 eurot aastas (erinevates metskondades umbes 300–3900 eurot aastas). Kanakulli püsielupaikade piiranguvööndites on metsade majandamine lubatud.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb eelnõu jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulu vähenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 1 punkti 1¹ kohaselt püsielupaiga sihtkaitsevööndi maalt maamaksu ei maksta ja § 4 lõike 2 kohaselt makstakse LKS §-s 31 sätestatud piiranguvööndi maalt maamaksu 50% maamaksumäärast. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima kaitse-eeskirja jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuaril. Vastavalt maamaksuseaduse § 5 lõikele 4 esitavad Maksu- ja Tolliametile maamaksukohustuse väljaarvutamiseks vajalikud andmed kohalikud omavalitsused. Maamaksutulu vähenemise summa selgub Maksu- ja Tolliametisse informatsiooni laekumisel.

Esialgse arvestuse järgi oli määruse jõustumisega seotud maamaksutulu vähenemine Märjamaa vallal ligikaudu 100, Leisi vallal 33, Lihula vallal 53, Martna vallal 49, Vormsi vallal 46, Nõo vallal 143, Kõlleste vallal 125 ning Põlva vallal 157 eurot aastas.

Vastavalt LKS §-s 20 sätestatud tingimustele ja Vabariigi Valitsuse 08.07.2004 määrusega nr 242 kinnitatud korra „Kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja riigi poolt omandamise ja ettepanekute menetlemise kord ning kriteeriumid, mille alusel loetakse ala kaitsekord kinnisasja sihtotstarbelist kasutamist oluliselt piiravaks, ning kinnisasja väärtuse määramise kord ja alused” kriteeriumitele võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisaja väärtusele vastava tasu eest. Püsielupaigas asuvate eramaade riigile omandamise maksumus sõltub maa asukohast. Püsielupaikades olevad eramaad on maatulundusmaa sihtotstarbega. Maa-ameti tehingute andmebaasist hoonestamata maadega ajavahemiku 01.01.2014–31.12.2014 kohta tehtud tehingute väljavõtte kohaselt on maatulundusmaa keskmine hind Nõo vallas 3500 eurot/ha, Leisi ja Märjamaa vallas 2400 eurot/ha, Kõlleste vallas 2800 eurot/ha, Põlva vallas 2900 eurot/ha, Lihula vallas 1800 eurot/ha, Martna vallas 1700 eurot/ha ja Vormsi vallas 4700 eurot/ha. Vajalike vahendite lisataotlust menetletakse üldises korras riigieelarve koostamise protsessis kooskõlas riigi eelarvestrategiaga ja arvestades eelarvelisi võimalusi. Seni ei ole saadud taotleda maade riigile omandamist, kuna uute püsielupaikade alad ei ole olnud kaitse all. Juba kaitse all olevas Tali püsielupaigas ei ole viimastel aastatel (aastast 2010) maade omandamisi toimunud, sest kaitse all olev maa-ala kuulub riigile.

Püsielupaiga valitsemiseks ja kaitse korraldamiseks vajalikud kulutused on kavandatud Keskkonnaministeeriumi ja Keskkonnaameti eelarves.

Riigieelarve strateegia perioodi jooksul kulude maht oluliselt ei muutu.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Käesoleva määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Määruse eelnõu kooskõlastati teiste ministeeriumidega eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu. Rahandusministeerium, Siseministeerium ja Kultuuriministeerium kooskõlastasid eelnõu märkusteta, teised ministeeriumid kooskõlastasid eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.

Marko Pomerants
Keskkonnaminister

Andres Talijärv
Kantsler